

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра міжнародних відносин

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Етичні стандарти правничої діяльності та правове
регулювання штучного інтелекту
(вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми *Міжнародне право*
за спеціальністю **293 «Міжнародне право»**
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2024

Розробник: _____ Альона КЛОЧКО, д.ю.н., професор
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин	протокол від 10.06.2024 № 17
	Завідувач кафедри _____ <u>Наталія ВОЛЧЕНКО</u> (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ Альона КЛОЧКО
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма _____ Олег РОГОВЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Наталія ВОЛЧЕНКО
(ПІБ)

Наталія ПЕТРОВА
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації _____

_____ (підпис)

_____ (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 30.08. 2024 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ				
1.	Назва ОК	КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ		
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра міжнародних відносин		
3.	Статус ОК	Вибірковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	Освітньо-професійна програма «Міжнародне право» за спеціальністю 293 «Міжнародне право»		
6.	Рівень НРК	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень		
7.	Семестр та тривалість вивчення	Дисципліна викладається упродовж II весняного семестру		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС, Залік		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл – 150 годин 1 курс	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні – 10 годин	Практичні /семінарські – 12 годин	Лабораторні
10.	Мова навчання	Державна (українська)		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Клочко Альона Миколаївна, професор кафедри міжнародних відносин		
11.1	Контактна інформація	alenaklocko@gmail.com , кабінет 110 г		
12.	Загальний опис освітнього компонента	<p>Навчальна дисципліна «Етичні стандарти правничої діяльності та правове регулювання штучного інтелекту» спрямована на ознайомлення студентів з основними етичними принципами, які керують правничою професією, а також на вивчення правових аспектів регулювання штучного інтелекту (ШІ). Курс розглядає моральні та правові виклики, що виникають у зв'язку із застосуванням ШІ у правовій сфері, аналізує міжнародні стандарти та підходи до регулювання (в тому числі відповідне правове регулювання ЄС), вивчаються перспективи розвитку етичних і правових норм у цій галузі. Курс охоплює окремі питання поточного застосування цифрових технологій з елементами штучного інтелекту в різних сферах суспільного життя, зокрема в Україні, включаючи банківську сферу, правосуддя та юридичну діяльність загалом. Особлива увага приділяється проблематиці використання таких технологій у безпечних для суспільства межах, а також правовим аспектам їх регулювання з метою забезпечення відповідності етичним та правовим стандартам.</p> <p>Завданням навчального курсу «Етичні стандарти правничої діяльності та правове регулювання штучного інтелекту» є формування у студентів наукового світогляду та системи орієнтирів для засвоєння знань щодо етичних принципів правничої діяльності, правових засад застосування штучного інтелекту, основ регулювання цифрових технологій, що містять елементи ШІ, а також їх безпечного та правомірного використання в різних сферах суспільної діяльності. Курс також передбачає вивчення правових і етичних стандартів, що регулюють взаємодію правника з новітніми технологіями, зокрема у правосудді, банківській сфері та юридичній практиці, із забезпеченням дотримання прав людини та правопорядку.</p> <p>Навчальна дисципліна «Етичні стандарти правничої діяльності та</p>		

		правове регулювання штучного інтелекту» спрямована на надання студентам знань про: етичні принципи правничої професії; правові засади застосування штучного інтелекту в різних сферах суспільного життя; міжнародні та національні стандарти регулювання штучного інтелекту; виклики та ризики використання ШІ в правничій діяльності; правові наслідки недотримання етичних норм у правничій практиці; процеси юридичного супроводу інноваційних технологій та захисту прав людини у зв'язку із застосуванням ШІ.
13.	Мета освітнього компонента	<i>Мета освітнього компонента:</i> формування у студентів ґрунтовних знань про кримінальне право України як галузь права та умінь щодо кваліфікації суспільно-небезпечних діянь, засвоєння положень щодо призначення покарання, а також розвиток вмінь та навичок самостійної кваліфікації кримінальних правопорушень, визначення основних об'єктів кримінально-правової охорони в системі суспільних відносин, а також тенденцій оптимізації кримінального права, пов'язаних із факторами соціальної обумовленості суспільно-небезпечних діянь та трансформацією структури суспільних відносин.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на таких курсах, як Теорія держави та права, Юридична деонтологія, Порівняльне конституційне право, Інформаційне право, Право інтелектуальної власності, Міжнародне право прав людини.
15.	Політика академічної доброчесності	Відповідно до Кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ, академічна доброчесність – це сукупність принципів, правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування самостійної і відповідальної особистості, спроможної вирішувати завдання відповідно до освітнього рівня з дотриманням норм права та суспільної моралі. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, результатів навчання. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається нормативними документами Сумського національного аграрного університету, зокрема Кодексу академічної доброчесності, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ (повний перелік нормативних документів розміщений на сайті університету https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/). За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження
16.	Посилання на Moodle курс	У розробці

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота		Само-стійна робота	
	Лк	П.з / семін . з	Лаб. з.	
<p><i>Тема 1. Юридична етика: поняття, види, джерела</i></p> <p>1. Сутність та значення юридичної етики. Визначення юридичної етики як галузі знань про морально-етичні норми у правовій діяльності. Роль юридичної етики у забезпеченні чесності, справедливості та відповідальності у правовій сфері. Юридична етика як важлива складова формування довіри суспільства до правової системи. Співвідношення юридичної етики з професійними стандартами та правовою культурою.</p> <p>2. Основні завдання професійної етики.</p> <p>3. Соціальне призначення і моральний сенс юридичної професії.</p> <p>4. Структура, види та джерела етики правничої діяльності. Структура етики правничої діяльності: основні принципи, моральні норми та правила поведінки. Види юридичної етики: Особиста етика юриста (моральні принципи індивідуальної поведінки). Професійна етика юриста (етичні стандарти діяльності). Корпоративна етика (етика взаємовідносин у юридичних спільнотах). Джерела етики правничої діяльності: Законодавчі акти (кодекси професійної етики, правові норми, що регулюють діяльність юристів). Судова практика (етичні стандарти, вироблені у процесі судочинства). Міжнародні етичні норми (стандарти, прийняті міжнародними правовими інституціями). Традиції та звичаї правничої професії.</p> <p>5. Проблеми деформації моральної і професійної (правової) свідомості юристів.</p>	2	2		<p>Гребеньков Г.В., Фіолевський Д.П. Юридична етика : Навч. посіб. К.:Алерта, 2005. 211 с.</p> <p>Кацавець Р.С., Кацавець Г.М. Мова у професії юриста : Підручник. К.:Алерта, 2005. 284 с.</p> <p>Шевченко А.І. та інші. Щодо проєкту стратегії розвитку штучного інтелекту в Україні на 2022 – 2030 рр. ISSN 2710 – 1673 Artificial Intelligence 2022 № 1. URL: https://www.slyusar.kiev.ua/AI_2022-1-1_ua.pdf.</p>
<p><i>Тема 2. Основи законодавства про Штучний Інтелект (ШІ)</i></p> <p>1. Поняття ШІ на національному рівні. Етика використання ШІ.</p> <p>2. Суспільна користь та суспільна небезпечність цифрових технологій з елементами штучного інтелекту. Цифрові технології з елементами ШІ здатні значно підвищити ефективність суспільних і приватних процесів, таких як управління ресурсами, розвиток медицини, удосконалення транспорту, аналіз великих даних для прогнозування.</p>	2	2		<p>Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACT). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R1689.</p> <p>Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council Laying Down Harmonised Rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) And Amending Certain Union Legislative Acts. COM/2021/206 final. URL: https://eur-</p>

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

<p>Водночас вони несуть ризики суспільної небезпеки, зокрема можливість дискримінації через помилки алгоритмів, загрози кібербезпеці, маніпуляції інформацією, порушення прав людини та концентрація влади у руках корпорацій або держав, які контролюють ШІ-технології. Суспільна небезпечність також полягає у ризиках використання ШІ для порушення приватності та зловживання персональними даними.</p> <p>3. Закон ЄС про Штучний Інтелект (Artificial Intelligence Act of 13 June 2024, набрання законної сили з 2 серпня 2026 року), мета прийняття та сфера застосування.</p> <p>4. Структура Закону ЄС про ШІ, основні поняття (ст. 3 Закону ЄС про ШІ).</p> <p>5. Обмеження щодо використання систем ШІ.</p> <p>6. Заборонені практики ШІ (Розділ II, ст. 5)</p>				<p>lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52021PC0206. Amendments adopted by the European Parliament on 14 June 2023 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on laying down harmonized rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act) and amending certain Union legislative acts (COM(2021)0206 – C9-0146/2021 – 2021/0106(COD)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0236_EN.html. European Council meeting Conclusions (23 and 24 June 2022). URL: https://www.consilium.europa.eu/media/57442/2022-06-2324-euco-conclusions-en.pdf?fbclid=IwAR06sBgyr5Ss1owQB6oUo-SiqBZpB56e8iogkBNB1wUZiCr0-tcNIffh_uY. An official website of the European Union, (1993). Accession criteria. European Commission - Enlargement - Accession criteria (Copenhagen criteria). URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement_policy/glossary/accession-criteria_en.</p>
<p><i>Тема 3. Правове регулювання ШІ в Україні.</i></p> <p>1. Проблеми уніфікації термінології щодо визначення поняття ШІ у національному законодавстві. Відсутність єдиного підходу до визначення ШІ на законодавчому рівні. Проблеми адаптації міжнародних термінів та концепцій ШІ у національне правове поле. Використання понять «штучний інтелект», «алгоритми», «автоматизовані системи» у різних нормативно-правових актах. Потреба створення чіткого термінологічного апарату для ефективного регулювання ШІ у національному законодавстві. Проблема визначення меж відповідальності за діяльність ШІ у різних сферах правозастосування.</p> <p>2. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року, питання впровадження сучасних фін. послуг. П'ять цілей Стратегії.</p> <p>3. Міжнародні зобов'язання України у сфері фінансових послуг, які передбачено імплементувати в межах Стратегії розвитку фінансового сектору України.</p> <p>4. Перспективи розвитку правового регулювання суспільних відносин, ЦО утворюються у зв'язку з розвитком систем ШІ</p>	2	2	22	<p>Проект Закону про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа». 2926-IX від 23.02.2023 (2021–2027). URL: https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41298.</p> <p>Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text.</p> <p>Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану. Постанова Національного банку України від 24.02.2022 № 18. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text.</p> <p>Проект Закону про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу “Цифрова Європа” (2021 – 2027) № 2926-IX від 23.02.2023. URL: https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41298.</p>
<p><i>Тема 4. Технології ШІ у банківській сфері України</i></p> <p>1. Причинний комплекс розвитку технологій ШІ у сфері банківської діяльності. Розвиток технологій штучного інтелекту (ШІ) у банківському секторі обумовлений кількома ключовими факторами. До них належать зростаюча потреба у підвищенні ефективності банківських операцій, скорочення операційних витрат, оптимізація процесів управління ризиками, а також адаптація до сучасних вимог</p>	2	2	22	<p>Klochko A, Kurylo M, Rohovenko O, et al. (2024). The legal regulation of artificial intelligence security in Ukrainian banking. Journal of Infrastructure, Policy and Development. Vol. 8, #2. P.1-14. https://doi.org/10.24294/jipd.v8i2.2582. URL: https://systems.enpress-publisher.com/index.php/jipd/article/view/2582/2129</p> <p>Klochko A. Удосконалення законодавства України щодо регулювання технологій</p>

<p>клієнтів щодо якості та швидкості обслуговування.</p> <p>2. Окремі види систем ШІ у банківській сфері, їх вплив на якість банківських операцій.</p> <p>3. Проблеми банківського сектору економіки у період дії правового режиму воєнного стану.</p> <p>4. Доцільність та своєчасність застосування ШІ у банківському секторі економіки у період дії правового режиму воєнного стану. Обмежений доступ до фінансових ресурсів, як для банків, так і для їхніх клієнтів, через порушення інфраструктури та логістичних ланцюгів. Зростання кредитних ризиків через зниження платоспроможності клієнтів унаслідок військових дій. Посилення загроз кібербезпеці, пов'язаних з агресивними атаками на інформаційні системи банків, що потребує термінового підсилення захисних механізмів. Виникнення труднощів з обслуговуванням та погашенням зовнішніх зобов'язань у зв'язку з обмеженням валютних операцій. Впровадження додаткових нормативних вимог, пов'язаних із контролем за фінансовими потоками у період воєнного стану.</p> <p>5. Напрямки вдосконалення національного банківського законодавства щодо регулювання ШІ.</p>				<p>штучного інтелекту в банківській сфері в умовах євроінтеграції (in Ukrainian). Improvement of the legislation of Ukraine regarding the regulation of AI technologies in the banking sphere in the conditions of European integration. Section in the collective monograph on the topic: The Modern Paradigm of Public and Private Law in the Conditions of Sustainable Development“. ISMA University of Applied Sciences, Sumy National Agrarian University, 2023. P. 333-352. URL: http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/362. DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-15.</p> <p>Kostenko, O.M., Bieliakov, K.I., Tykhomyrov, O.O. et al. “Legal personality” of artificial intelligence: methodological problems of scientific reasoning by Ukrainian and EU experts. Springer. February 2023. AI & Soc. URL: 10. 1007/s00146-023-01641-0. URL: https://www.springerprofessional.de/en/legal-personality-of-artificial-intelligence-methodological-prob/24008090.</p> <p>Клочко А.М., Шморгун Я.О. Стан та перспективи розвитку технологій штучного інтелекту у сфері банківської діяльності в Україні. Юридичний науковий електронний журнал Запорізького національного університету, № 4, 2023. Стор. 482-486. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/117.pdf.</p> <p>Клочко А.М. Стан впровадження технологій штучного інтелекту у сфері банківської діяльності України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.). – Суми, 2023. – С. 623.</p>
<p><i>Тема 5. Можливості ШІ для протидії корупції</i></p> <p>1. Корупційні ризики в Україні в умовах воєнного стану. Нові види корупційних кримінальних правопорушень. Загальна характеристика корупційних ризиків: посилення корупційних загроз у державних органах та організаціях під час воєнного стану через послаблення контролю та моніторингу. Незаконне використання гуманітарної допомоги та державних ресурсів. Корупційні схеми при наданні військової та цивільної допомоги. Зловживання у сфері відновлення пошкодженої інфраструктури та будівництва. Неправомірні вигоди в контексті закупівель військової техніки та медичних засобів.</p> <p>2. Застосування ШІ для зниження корупційних ризиків у сфері публічних закупівель. Прогноз як інструмент для моніторингу здійснення публічних закупівель. Роль штучного інтелекту у виявленні корупційних схем: використання алгоритмів для аналізу даних про закупівлі та виявлення аномалій або підозрілих схем; автоматизований моніторинг тендерів та</p>	2	2	22	<p>Кримінальний кодекс України. URL: http://zakon1.rada.gov.ua</p> <p>Текст проекту нового кримінального Кодексу. URL: https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code.</p> <p>Klochko A.M., Zelenskyi O.M. Exploring the capacity of AI technologies to combat corruption. Юридичний науковий електронний журнал. № 2/2024 P. 493-497. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/122. URL: http://lsej.org.ua/2_2024/124.pdf.</p> <p>Позова Д. Д. Перспективи правового регулювання штучного інтелекту за законодавством ЄС. Часопис цивілістики. 2017. Вип. 27. С. 116-120.</p> <p>Прилипчук В.Г., Баранов О.С., Гиляка О.С. Проблема правового регулювання у сфері штучного інтелекту в контексті розвитку законодавства Європейського союзу. Вісник Національної академії правових наук України. № 2, 2022. DOI: 10.31359/1993-0909-2022-29-2-35. URL: http://visnyk.kh.ua/uk/article/problema-pravovogo-regulyvannya-u-sferi-shtuchnogo-intelektu-v-konteksti-rozvitku-zakonodavstva-eyvropeyskogo-soyuzu</p>

<p>транзакцій з метою попередження конфліктів інтересів і маніпуляцій. Огляд функцій та можливостей Prozoogo як інструменту прозорого здійснення державних закупівель. Використання Prozoogo для моніторингу публічних закупівель у реальному часі, з метою забезпечення відкритості та запобігання корупційним ризикам.</p> <p>3. Зарубіжний досвід застосування цифрових технологій з елементами ШІ для протидії корупції. Використання ШІ у системах державного управління. Досвід країн Європейського Союзу у використанні цифрових інструментів для запобігання корупції в державних закупівлях.</p> <p>4. Можливості ШІ для протидії транснаціональній корупції. Застосування ШІ для відстеження та аналізу міжнародних грошових операцій, що можуть бути пов'язані з корупційними схемами. Міжнародне співробітництво у боротьбі з транснаціональною корупцією. Використання спільних платформ і баз даних, керованих ШІ, для обміну інформацією між різними державами та правоохоронними органами. ШІ як інструмент підтримки міжнародних антикорупційних ініціатив.</p>				
<p><i>Тема 6. ШІ для застосування у правосудді</i></p> <p>1. Аналіз інструментів ШІ, що застосовуються в українському судочинстві.</p> <p>2. Автоматичний аналіз судових документів (виявлення ключової інформації)</p> <p>3. Прогнозування результатів судових процесів Оцінка ймовірності успіху у правовому процесі.</p> <p>4. Wincourt як інструмент що аналізує текст користувача та надає рекомендації юристам щодо законодавства.</p> <p>5. Verdictum PRO як система для пошуку та аналізу судових рішень.</p> <p>6. Justicia GPT як інструмент ШІ, призначений для покращення змісту юридичних документів.</p> <p>7. Проблеми та ризики застосування цифрових технологій ШІ у системі правосуддя</p>	2		18	<p>Кримінальний кодекс України. URL: http://zakon1.rada.gov.ua</p> <p>Текст проекту нового кримінального Кодексу. URL: https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code.</p> <p>Беспалько І.Л., Завгородня А.С., Кужель К.С. Штучний інтелект у кримінальному процесі. Практичне застосування через призму закордонного досвіду. Юридичний науковий електронний журнал. № 10/2021. С. 473-476. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-10/124. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2021/126.pdf.</p>
Всього	10	12	128	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН1.	- проведення	Роль етики в системі соціально-	

<p>Застосовувати методологічний апарат юридичної етики для побудови власних науково обґрунтованих тверджень та монологів</p>	<p>лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем</p>	<p>гуманітарних наук. Визначення етики як соціально-гуманітарної науки, її предмет та завдання.</p> <p>Взаємозв'язок етики з іншими соціальними науками: правом, філософією, соціологією та психологією. Етика як регулятор соціальних відносин: вплив на формування моральних норм та цінностей у суспільстві. Значення етики для формування правосвідомості та правової культури. Роль етичних принципів у діяльності правничих інститутів та правозахисних організацій. <i>Нормативний, інтерпретаційний та прикладний виміри етичних норм.</i></p> <p>Нормативний вимір: формування етичних норм у вигляді правових кодексів та стандартів поведінки. Інтерпретаційний вимір: можливості різного тлумачення етичних норм залежно від конкретних обставин.</p> <p>Прикладний вимір: реалізація етичних норм на практиці у повсякденній правовій діяльності, їхнє застосування до конкретних юридичних ситуацій. Взаємодія нормативних, інтерпретаційних та прикладних аспектів етики в контексті правової практики.</p>	<p>20</p>
<p>ДРН2. Орієнтуватися у чинному законодавстві України та ЄС щодо правового регулювання ІІІ, вміти визначати коло заборонених практик ІІІ</p>	<p>- вивчення основних термінів та структури чинного законодавства України та ЄС щодо правового регулювання ІІІ</p>	<p>Додаткове опрацювання лекційного матеріалу: здійснюється для глибшого розуміння основних теоретичних положень, вивчених під час лекцій, з метою підвищення рівня засвоєння інформації та її застосування на практиці. Це включає самостійне опрацювання нормативно-правових актів, доктринальних джерел та матеріалів судової практики. Тлумачення положень Закону ЄС про ІІІ: передбачає детальний аналіз та інтерпретацію правових норм, викладених у Законі ЄС про штучний інтелект. Це включає з'ясування мети, сфери застосування та ключових положень закону, з урахуванням практики його імплементації, а також їх впливу на правовідносини, пов'язані з використанням ІІІ.</p> <p>Аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи: полягає в критичному осмисленні виконаних завдань, оцінці їх результатів та виявленні можливих шляхів удосконалення правової практики. Висновки до роботи мають бути аргументованими та обґрунтованими, базуючись на застосованих правових джерелах, практичних аспектах і аналітичних</p>	<p>20</p>

		<p>висновках.</p> <p>Проходження тренувального тестування за кожною з тем: це етап, спрямований на перевірку та закріплення отриманих знань. Тестування дозволяє оцінити рівень засвоєння матеріалу з кожної теми, виявити прогалини у знаннях і підготуватися до подальших етапів правничої діяльності, зокрема з урахуванням положень чинного законодавства.</p>	
<p>ДРН 3. Дотримуватися основних понять, правильності використання термінів «штучний інтелект», «алгоритми», «автоматизовані системи» у різних сферах застосування в тому числі у правовій площині</p>	<p>3. дискусійні питання щодо виділення самостійної галузі права «Право штучного інтелекту», порівняльно-правова оцінка, прогнозування</p>	<p>Правовий аналіз опитування, зокрема анкетного або усного, експертних оцінок та інтерв'ю респондентів, прогнозування, аналіз та узагальнення даних: передбачає систематичне дослідження отриманих відповідей з метою виявлення тенденцій та закономірностей. Такий аналіз включає обробку інформації, отриманої від респондентів шляхом опитування, інтерв'ю чи експертних оцінок, а також прогнозування правових наслідків на підставі отриманих даних. Правовий аналіз також охоплює узагальнення результатів для формування обґрунтованих висновків, які можуть бути використані для розробки правових рішень або рекомендацій.</p> <p>Додаткове опрацювання лекційного матеріалу: передбачає поглиблене вивчення теми з метою закріплення та розширення знань, отриманих під час лекцій. Це включає аналіз нормативних актів, наукових публікацій, судової практики та інших джерел, що стосуються тематики, для кращого розуміння предмету та підвищення рівня правової підготовки.</p> <p>Підготовка до презентації практичних робіт та обґрунтування положень щодо переваг та ризиків впровадження ШІ у юридичній галузі: передбачає розробку чітких та структурованих аргументів щодо позитивних та негативних аспектів використання штучного інтелекту в правовій сфері. Під час підготовки до презентації акцентується увага на аналізі правових, етичних та регуляторних питань, пов'язаних із ШІ, з метою обґрунтування практичних рекомендацій та висновків щодо його впровадження в юридичну діяльність</p>	20
<p>ДРН 4. Самостійно опрацювати навчальну і наукову літературу, в тому числі інтернет-ресурси з питань застосування ШІ у</p>	<p>Ознайомлення студентів з методами кримінального права як навчальної дисципліни: з'ясування і роз'яснення</p>	<p>Аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи: полягає у критичному розгляді процесу виконання практичних завдань, включаючи оцінку їхньої ефективності, точності та відповідності поставленим цілям. Після проведення практичних завдань необхідно</p>	20

<p>банківському секторі економіки</p>	<p>теоретичних положень, аналіз законодавства та практики його застосування</p>	<p>сформулювати обґрунтовані висновки, спираючись на отримані результати та їхнє значення для подальшої правової практики. Висновки мають бути логічними, чіткими та аргументованими, ґрунтуючись на фактичних даних та нормативно-правовій базі.</p> <p>Проходження тренувального тестування за кожною з тем: передбачає перевірку засвоєння ключових концепцій та положень за кожною темою з метою підготовки до основного іспиту. Тестування допомагає виявити прогалини у знаннях, закріпити матеріал та оцінити рівень готовності до практичного застосування правових норм і концепцій у реальних ситуаціях.</p> <p>Осмислення причинного комплексу розвитку інноваційних технологій в умовах дії правового режиму воєнного стану: включає глибокий аналіз факторів, що стимулюють впровадження інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту, в умовах воєнного стану. Це стосується дослідження потреб підвищення ефективності, оперативності та безпеки в різних сферах, зокрема у фінансовому секторі та державному управлінні, що виникають в умовах обмежених ресурсів та посиленних ризиків.</p> <p>Оцінка ризиків застосування ШІ у банківському секторі економіки: полягає в ідентифікації та аналізі потенційних загроз, пов'язаних із використанням ШІ у банківських операціях. Це може включати кібербезпеку, етичні питання, можливі помилки в алгоритмах та їхній вплив на фінансові операції, а також регуляторні проблеми, пов'язані із захистом прав споживачів і відповідальністю за рішення, прийняті ШІ-системами.</p>	
<p>Всього годин</p>			<p>128</p>

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
Осінній семестр			
1	Практична робота 1. Юридична етика: поняття, види, джерела	15 балів	До 1 тижня
2	Практична робота 2. Основи законодавства про Штучний Інтелект (ШІ)	15 балів	До 2 тижня
3	Практична робота 3. Правове регулювання ШІ в Україні.	15 балів	До 3 тижня
4	Практична робота 4. Технології ШІ у банківській сфері України	15 балів	До 4 тижня
5	Практична робота 5. Можливості ШІ для протидії корупції.	15 балів	До 5 тижня
6	Практична робота 6. ШІ для застосування у правосудді	25 балів	До 6 тижня
	Залік		

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент ²	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ³
Весняний семестр				
Практична робота 1. Юридична етика: поняття, види, джерела	<i>3 бали</i>	<i>7 балів</i>	<i>10 балів</i>	<i>15 балів</i>
	Практична робота не виконана або виконана не вірно	Виконані не всі завдання практичної роботи, не виділено джерела юридичної етики	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання практичної роботи виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 2. Основи законодавства про Штучний Інтелект (ШІ)	<i>3 бали</i>	<i>7 балів</i>	<i>10 балів</i>	<i>15 балів</i>
	Практична робота не виконана або виконана не вірно	Виконані не всі завдання практичної роботи, не визначено суспільно-корисні та суспільно шкідливі функції цифрових технологій з елементами ШІ	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання практичної роботи виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 3. Правове регулювання ШІ в Україні	<i>3 бали</i>	<i>7 балів</i>	<i>10 балів</i>	<i>15 балів</i>
	Практична робота не виконана або виконана не вірно	Виконані не всі завдання практичної роботи, не розкрито важливі питання теми	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання практичної роботи виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 4.	<i>3 бали</i>	<i>7 балів</i>	<i>10 балів</i>	<i>15 балів</i>

² Зазначити компонент сумативного оцінювання

³ Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

Технології ШІ у банківській сфері України	Практична робота не виконана або виконана не вірно	Виконані не всі завдання практичної роботи, не окреслено чинники впровадження ШІ у банківський сектор економіки	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання практичної роботи виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 5. Можливості ШІ для протидії корупції	<i>3 бали</i>	<i>7 балів</i>	<i>10 балів</i>	<i>15 балів</i>
	Практична робота не виконана або виконана не вірно	Виконані не всі завдання практичної роботи, не виділено окремі інструменти ШІ для протидії корупції	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання практичної роботи виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Практична робота 6. ШІ для застосування у правосудді	<i>7 балів</i>	<i>10 балів</i>	<i>20 балів</i>	<i>25 балів</i>
	Практична робота не виконана або виконана не вірно	Виконані не всі завдання практичної роботи, не окреслено важливі питання теми	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання практичної роботи виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі

5.1.Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Проходження тестування з атестації та модульного контролю зі зворотнім зв'язком із викладачем	У відповідності до графіку навчального процесу
3	Проходження тестування після закінчення вивчення кожної теми для самостійного контролю знань та підготовки до складання заліку (іспиту)	Регулюється студентом самостійно
4	Захист практичних робіт	Через тиждень після їх здачі
5	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами упродовж занять	Упродовж всього семестру

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

2.1. Основні джерела

2.1.1. Підручники посібник

1. Гребеньков Г.В., Фіолевський Д.П. Юридична етика : Навч. посіб. К.:Алерта, 2005. 211 с.
2. Кацавець Р.С., Кацавець Г.М. Мова у професії юриста : Підручник. К.:Алерта, 2005. 284 с.

2.1.2. Методичне забезпечення

2.1.3. Інші джерела

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р// ВВР, 1996, № 30, ст. 141.

Кримінальний кодекс України. Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

Текст проекту нового кримінального Кодексу. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>.

Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (**ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACT**). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>.

Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council Laying Down Harmonised Rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) And Amending Certain Union Legislative Acts. COM/2021/206 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52021PC0206>.

Amendments adopted by the European Parliament on 14 June 2023 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on laying down harmonized rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act) and amending certain Union legislative acts (COM(2021)0206 – C9-0146/2021 – 2021/0106(COD)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0236_EN.html.

European Council meeting Conclusions (23 and 24 June 2022). URL: https://www.consilium.europa.eu/media/57442/2022-06-2324-euco-conclusions-en.pdf?fbclid=IwAR06sBgyr5Ss1owQB6oUo-SiqBZpB56e8iogkBNB1wUZfCr0-tcNifh_uY.

An official website of the European Union, (1993). Accession criteria. European Commission - Enlargement - Accession criteria (Copenhagen criteria). URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary/accession-criteria_en.

Проект Закону про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа». 2926-IX від 23.02.2023 (2021–2027). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41298>.

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), Recommendation of the Council on Artificial Intelligence, OECD/LEGAL/0449 (2019). URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/oecd-legal-0449>.

Official Journal of the European Union, L 150, 9 June 2023. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2023:150:TOC>.

Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>.

Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану. Постанова

Національного банку України від 24.02.2022 № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>.

Проект Закону про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу “Цифрова Європа” (2021 – 2027) № 2926-IX від 23.02.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41298>.

An official website of the European Union, (1993). Accession criteria. European Commission - Enlargement - Accession criteria (Copenhagen criteria). Retrieved from: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary/accession-criteria_en.

European Council meeting Conclusions (23 and 24 June 2022). Retrieved from: https://www.consilium.europa.eu/media/57442/2022-06-2324-euco-conclusions-en.pdf?fbclid=IwAR06sBgyr5Ss1owQB6oUo-SiqBZpB56e8iogkBNB1wUZfCr0-tcNifh_uY.

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), Recommendation of the Council on Artificial Intelligence, OECD/LEGAL/0449 (2019). Retrieved from: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/oecd-legal-0449>.

Official Journal of the European Union, L 150, 9 June 2023. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2023:150:TOC>.

2.2. Додаткові джерела

Беспалько І.Л., Завгородня А.С., Кужель К.С. Штучний інтелект у кримінальному процесі. Практичне застосування через призму закордонного досвіду. Юридичний науковий електронний журнал. № 10/2021. С. 473-476. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-10/124>. URL: http://www.lsej.org.ua/10_2021/126.pdf.

Барбашин С. Штучний інтелект: проблеми та перспективи правового регулювання в Україні та ЄС. Право України. 2023. URL: <https://pravo.ua/shtuchnyi-intelekt-problemy-ta-perspektyvu-pravovoho-rehulivannia-v-ukraini-ta-ies>.

Глоба К., Вахліс І. Закон України «Про штучний інтелект»: він є? Юридична газета. 2023. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/-zakon-ukrayini-pro-shtuchniy-intelekt-vin-e.html>.

Зицик С. Г. Правове регулювання використання штучного інтелекту в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 5. С. 44-47. URL: <http://lsej.org.ua/index.php/arkhiv-pomeriv?id=162>.

Зозуляк О.І. Штучний інтелект як об’єкт цивільно-правового регулювання. Доктрина приватного права: традиції та сучасність. 2022. С. 95-103.

Klochko A, Kurylo M, Rohovenko O, et al. (2024). The legal regulation of artificial intelligence security in Ukrainian banking. Journal of Infrastructure, Policy and Development. Vol. 8, #2. P.1-14. <https://doi.org/10.24294/jipd.v8i2.2582>. URL: <https://systems.enpress-publisher.com/index.php/jipd/article/view/2582/2129>.

Klochko A.M., Zelenskyi O.M. Exploring the capacity of AI technologies to combat corruption. Юридичний науковий електронний журнал. № 2/2024 P. 493-497. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/122>. URL: http://lsej.org.ua/2_2024/124.pdf.

Klochko A. Удосконалення законодавства України щодо регулювання технологій штучного інтелекту в банківській сфері в умовах євроінтеграції (in Ukrainian). Improvement of the legislation of Ukraine regarding the regulation of AI technologies in the banking sphere in

the conditions of European integration. Section in the collective monograph on the topic: "The Modern Paradigm of Public and Private Law in the Conditions of Sustainable Development". ISMA University of Applied Sciences, Sumy National Agrarian University, 2023. P. 333-352. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/362>. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-15>.

Kostenko, O.M., Bieliakov, K.I., Tykhomyrov, O.O. et al. "Legal personality" of artificial intelligence: methodological problems of scientific reasoning by Ukrainian and EU experts. Springer. February 2023. AI & Soc. URL: 10.1007/s00146-023-01641-0. URL: <https://www.springerprofessional.de/en/legal-personality-of-artificial-intelligence-methodological-prob/24008090>.

Клочко А.М., Шморгун Я.О. Стан та перспективи розвитку технологій штучного інтелекту у сфері банківської діяльності в Україні. Юридичний науковий електронний журнал Запорізького національного університету, № 4, 2023. Стор. 482-486. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/117.pdf.

Клочко А.М. Стан впровадження технологій штучного інтелекту у сфері банківської діяльності України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.). – Суми, 2023. – С. 623.

Позова Д. Д. Перспективи правового регулювання штучного інтелекту за законодавством ЄС. Часопис цивілістики. 2017. Вип. 27. С. 116-120.

Правове регулювання Штучного Інтелекту. Яким шляхом рухатись. Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації. 2023. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/239849.html.

Прилипчук В.Г., Баранов О.С., Гиляка О.С. Проблема правового регулювання у сфері штучного інтелекту в контексті розвитку законодавства Європейського союзу. Вісник Національної академії правових наук України. № 2, 2022. DOI: 10.31359/1993-0909-2022-29-2-35. URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/problema-pravovogo-regulyuvannya-u-sferi-shtuchno-go-intelektu-v-konteksti-rozvitku-zakonodavstva-yeuropeyskogo-soyuzu>.

Стащук О.В., Мартинюк Р. (2021). Специфіка застосування когнітивних технологій та штучного інтелекту в сучасній банківській діяльності. Економічний форум, 1(3), 134–138. DOI: 10.36910/6775-2308-8559-2021-3-19. URL: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/economic_hn_yu_forum/article/view/240.

Шамуг А. Завдяки алгоритму машинного навчання і великим даним перевіряють звіти і збирають відомості про пошкоджену війною інфраструктуру в Україні. Офіційний веб сайт ПРООН в Україні. 3 липня, 2022р. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/blog/ukraine-machine-learning-algorithms-and-big-data-scans-used-identify-war-damaged-infrastructure>.

Шевченко А.І. та інші. Щодо проєкту стратегії розвитку штучного інтелекту в Україні на 2022 – 2030 рр. ISSN 2710 – 1673 Artificial Intelligence 2022 № 1. URL: https://www.slyusar.kiev.ua/AI_2022-1-1_ua.pdf.

Amendments adopted by the European Parliament on 14 June 2023 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on laying down harmonized rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act) and amending certain Union legislative acts (COM(2021)0206 – C9-0146/2021 – 2021/0106(COD)). Retrieved from: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0236_EN.html.

Fares, O.H., Butt, I. & Lee, S.H.M. (2022). Utilization of artificial intelligence in the banking sector: a systematic literature review. J Financ Serv Mark. Retrieved from:

<https://doi.org/10.1057/s41264-022-00176-7>.

Matthias Matthijs (2022). Ukraine Could Become an EU Member. What Would That Mean? Retrieved from: <https://www.cfr.org/in-brief/ukraine-could-become-eu-member-what-would-mean>.

Proposal for a Regulation of The European Parliament and of The Council Laying Down Harmonized Rules on Artificial Intelligence (Artificial Intelligence Act) And Amending Certain Union Legislative Acts. COM/2021/206 final. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52021PC0206>.

2.3. Програмне забезпечення

MOODLE КУРС: У СТАДІЇ РОЗРОБКИ

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	так		Подана інформація про освітній компонент достатньо відображає його сутність
Результати навчання за освітнім компонентом відповідають НРК	так		Досягнення заявлених у НРК результатів навчання є логічним процесом якісного засвоєння навчального матеріалу курсу
Результати навчання за освітнім компонентом відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	так		Вибіркова дисципліна
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	так		Результати навчання за освітнім компонентом сприяють оцінці досягнутих знань студентами
Результати навчання стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	так		Результати навчання дозволяють розвивати компетентності студентів
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання	так		Навчальна активність цілком дозволяє студентам досягти заявлених результатів
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження	так		Дослідження є невід'ємною складовою освітнього компонента
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	так		Цілком відповідає
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	так		Методи оцінювання підготовлені якісно та сприяють оцінці результатів навчання
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	так		Навантаження студентів є прийнятним та дозволяє засвоїти навчальний матеріал
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання	так		Навчальні ресурси мають допоміжне значення поряд із лекційним матеріалом
Література є актуальною	так		Актуальна та сучасна

Рецензенти:

Член проектної групи ОП Міжнародне право Василь Н. В.
 (назва) (ПІБ) (підпис)

Викладач кафедри Міжнародних відносин Темцова Н. О.
 (назва) (посада, ПІБ) (підпис)